

מסורת הש"ס

א) ת"כ ציו"פ פ"ח ה"ד, ע"י לעיל לו...
ב) ת"כ אחרי פרש"ה ה"ד ע"ש, ד) סנהדרין ל"ה,
ו) ת"כ צו פ"א ה"ד, ו) שם (ו) שם ה"ד, ח) יומא מד., ט) ויקרא ד"ב, י) וע"ל מז: בתור ד"ה אלו ונש"י שם ויפה מדיק רש"י ספא, י"ק ע"ש, י) ונפי' לעיל מז: תור ד"ה אלו, י) ונפי' תור ערובין מת. ד"ה ר' יהודה פסחים פג. ד"ה ר"ש דף קטו: ד"ה וותם מו"ק כד. ד"ה עננים.

שינויי גוסחאות

א) והוציאן (כתח"י: ב) גי' כתיב"י וע' רש"י לכפר ונאמר להלן לכפר וכל אדם וגו' בבואי לכפר מה להלן וכו' רש"א נאמר כאן לכפר בקדש ונאמר להלן לכפר בקדש מה להלן וכו': [ג] צ"ל מפנים. ונל"ל כרש"י (כתח"י: ד) צ"ל תניא משמע (ש"ס: ה) גי' כתיב"י חטאת שיכול אין לי אלא מטמאין בגדים ובשרין אבות הדרשן אלא אלו בלבד מניין לרבות פר כהן משיח ופר העלם דבר של ציבור ושרידי ע"ז ת"ל חטאת וכו'. וכן נספרי פ' תמ"ז (דק"ט: ו) צ"ל שהשורפן מטמא בגדים ונשרפין אבות הדרשן שאר וגו' (ש"ס וברן חש"י: ז) והנכנסים (ש"ס: ח) וע"י רש"י: ו) או נכנסים (כ"ס: ט) ואפי' (כ"ס: י) ופרי"י: י) ולפתח (ש"ס: יא) צ"מ נוסף לדברי והבנין. כלומר הכניס בין מזהב לפירותא וכו': [ב] צ"ל מחיצה (כתח"י: ג) ולצ"ן גורם שאין אלא הפסק מזהב כו': [ג] הכנסה עניה שלא מבקוה (כתח"י וש"ס: ד) מיכת כתיב נמחק (כתח"י וש"ס: ה) לכפר דעדיין (כ"ס: ו) אף כאן אשר (ש"ס: ז) גי' צ"ק ר"ש"י יליף נאמר כאן לכפר בקדש ונאמר להלן ואת פר החטאת וכו' (ש"ס: ח) ונכתי"י לפנינו: [ז] צ"ל מראת (כתח"י: ט) שהבאתו כמצותו (כ"ס: י) וי' והינין (כתח"י: כ) צ"ל חטאת חטאת (ש"ס וכ"ס) אחרי זימני מהדר (באח"ס, וכ"ס"פ לפנינו: כא) כתיב"י וד"ו ללמדך מגזירה שיה ומינות מחטאת חטאת לימא שם והוא מנהי"ו ועיי"ש שכתב דלמנ"ש המוס' לקמן קה ע"כ בסוף העמ' דילפותא דחטאת חטאת הו"ל ג"ס, א"כ א"ל להגיע: [בב] צ"ל אשר (באח"ס: בב) דמס' (ש"ס: בד) דרבי תתם במתניתין (ש"ס: בה) מיכת מעולם נמחק (ש"ס: בו) ודעלה היא בהוייתא ולא תרד. היא משמע בהוייתא תהא כו' לנ"ל (כ"ס: בו) צ"ש נוסף ובס' כהן גדול (סנהדרין פא ע"א) גבי יד: ירבה לו נשים:

המוזבח מקדש פרק תשיעי זבחים

והוציאו למזבח. להזות שבע על טיהרו ומתן ד' על קרנותיו כדכתיב [ויקרא טז] ויאל אל המזבח אשר לפני ה' וכפר עליו ומתן זה מוזבח הזהב בפרק הוציאו לו (וימא דף נח:) ואמרינן התם דלהכי כתיב ויאל עד דנפיק מכוליה מוצח שלא יעמוד צין המזבח ולפרכת בשעת מתנות המזבח אלא צין המזבח לפתח [א] ללד המזבח: [א] **הכא חד מקום הוא**. שאין הפסק (מזבח) [ב] צינמים ולא הויא הכנסה [ג] שלא במקומה: **או דילמא**. רחמנא שיה שני מקומות דכתיב ציה יליאה: ה"ג בת"כ רבי אליעזר אומר נאמר כאן לכפר בקדש ונאמר להלן נשאל כיפר רבי שמעון אומר נאמר כאן לכפר בקדש ונאמר להלן נשכיפר אף כאן לכפר בקדש מה להלן נשכיפר אף כאן לכפר בקדש מה להלן נשכיפר ר' אליעזר יליף לכפר דאשר יוצא מדמה לכפר מוכל אדם לא יהיה צאהל מועד צבואו לכפר ומוזכיר שפורשין מן ההיכל בשעת הקטרה מה להלן צבואו לכפר משמע מתחילת ציאת המכפר הוזהרו חזיריו לפרוש הילכך כתיב ד' לכפר ועדיין לא כיפר משמע [א] אף [ב] אשר יוצא מדמה לכפר מתחילת הצאתה ע"מ לכפר משמע שנפסל הילכך אע"פ שלא כיפר: [ב] **ונאמר להלן לכפר בקדש**. דר' שמעון ואת [ז] פר החטאת ואת שעיר החטאת אשר הוצא וגו' מה להלן נשכיפר הכתוב מדבר דהא שריפה בתר כפרה היא אף כאן נשכיפר: רבי אליעזר סבר דנין חוץ מחוץ. דס חטאת החילונה שהכתוב מלמדך שתעמוד בחוץ ולא יכניסוהו לפניס מאלס זה שהכתוב מזהירו שיעמוד בחוץ: ואין דנין חוץ מצנינים. מפר יוה"כ שהצאתה [ח] כמזאת לפניס: דנין נהמה מנהמה. חטאת חילונה מחטאת פנימית: ה"ג [ונכניס שוגג כשר] הא מויד פסול נשכיפר או נשאל כיפר. נשכיפר וכרבי שמעון סבירא ליה או אפי' נשאל כיפר וכרבי אליעזר: ה"ג בתורת כהנים ואת פר החטאת וגו' והשורף אוקס וגו' מה ת"ל דמשמע דמיבעי ליה מה ת"ל והשורף היינו [ט] דקפריך מה ת"ל הא לגופיה אינטיריך ללמדך שהשורפן מטמא בגדים: אלא מה תלמוד לומר.

אחטאת [ב] חטאת תרי זימני מהדר: **ונשרפין אצים** הדשן. כדי נסכה דהא עיקר על שפך הדשן ישרף [ג] צפר העלס דבר כתיב אלא משום דמטמא בגדים נקט לה דלא כתיב צהו: **אינו צריך**. ללמד [א] מחטאת חטאת דמנשמעומוא דקרא נפקא דתלי טעמא דטומאת בגדים משום דהוצא את דמה לכפר למדנו שכל הפנימים השורפס מטמא בגדים שלא היה לו לכתוב ואשר [ב] הוצא וגו' אלא ואת פר החטאת ואת שעיר החטאת וגו': **מאי טעמא**. לא נפקא ליה לכפר לג"ש דרבי שמעון ללמד על דמים החילונים שכתב דמס לפניס שאין פסול אלא כ"כ כיפר כרבי שמעון ולאו משום דתלי טעמא דשריפה צהובא את דמן [ג] הילכך אינטיריך חטאת חטאת לרבות שאר הפנימיות:

הדרן עלך כל הזבחים

המוזבח מקדש פרק תשיעי זבחים פג.

והוציאו למזבח. להזות שבע על טיהרו ומתן זה מוזבח הזהב בפרק הוציאו לו (וימא דף נח:) ואמרינן התם דלהכי כתיב ויאל אל המזבח מוצח שלא יעמוד צין המזבח ולפרכת בשעת מתנות המזבח אלא צין המזבח לפתח [א] ללד המזבח: [א] **הכא חד מקום הוא**. שאין הפסק (מזבח) [ב] צינמים ולא הויא הכנסה [ג] שלא במקומה: **או דילמא**. רחמנא שיה שני מקומות דכתיב ציה יליאה: ה"ג בת"כ רבי אליעזר אומר נאמר כאן לכפר בקדש ונאמר להלן נשאל כיפר אף נאמר כאן לכפר בקדש מה להלן נשכיפר אף כאן לכפר בקדש מה להלן נשכיפר ר' אליעזר יליף לכפר דאשר יוצא מדמה לכפר מוכל אדם לא יהיה צאהל מועד צבואו לכפר ומוזכיר שפורשין מן ההיכל בשעת הקטרה מה להלן צבואו לכפר משמע מתחילת ציאת המכפר הוזהרו חזיריו לפרוש הילכך כתיב ד' לכפר ועדיין לא כיפר משמע [א] אף [ב] אשר יוצא מדמה לכפר מתחילת הצאתה ע"מ לכפר משמע שנפסל הילכך אע"פ שלא כיפר: [ב] **ונאמר להלן לכפר בקדש**. דר' שמעון ואת [ז] פר החטאת ואת שעיר החטאת אשר הוצא וגו' מה להלן נשכיפר הכתוב מדבר דהא שריפה בתר כפרה היא אף כאן נשכיפר: רבי אליעזר סבר דנין חוץ מחוץ. דס חטאת החילונה שהכתוב מלמדך שתעמוד בחוץ ולא יכניסוהו לפניס מאלס זה שהכתוב מזהירו שיעמוד בחוץ: ואין דנין חוץ מצנינים. מפר יוה"כ שהצאתה [ח] כמזאת לפניס: דנין נהמה מנהמה. חטאת חילונה מחטאת פנימית: ה"ג [ונכניס שוגג כשר] הא מויד פסול נשכיפר או נשאל כיפר. נשכיפר וכרבי שמעון סבירא ליה או אפי' נשאל כיפר וכרבי אליעזר: ה"ג בתורת כהנים ואת פר החטאת וגו' והשורף אוקס וגו' מה ת"ל דמשמע דמיבעי ליה מה ת"ל והשורף היינו [ט] דקפריך מה ת"ל הא לגופיה אינטיריך ללמדך שהשורפן מטמא בגדים ורבי יהודה לכפר לא משמע ליה מאי טעמא לאו משום דמיבעיא ליה לגזירה שוה:

נשרפין אבית הדשן. פירש בקונטרס כדי נסכה דעיקר על שפך הדשן ישרף צפר העלס דבר כתיב '' ולא דק דלא צפר העלס כתיב אלא צפר כהן משוח מ"מ הדין עמו דכדי נסכה ויש לפרש דהכי קאמר מאותן הנשרפין אצית הדשן לא מצינו שמטמא בגדים אלא אלו בלבד מניין לרבות פר כהן משוח כו' '' וז"ע אי מהך דרשא נמי נפקא לן שריפת צית הדשן צפר [יוס] הכפורים:

הדרן עלך כל הזבחים

המוזבח מקדש בו'. רבי יהושע ורצן גמליאל אמו לפרושי הן רישא וכי האי גוונא בחוקת כבמים (ג"צ כח.) דרבי ישמעאל ורבי עקיבא קמפרשי כסיפא חזקה דרישא '' [א] משמע כהוייתא תהא משעלמה על מוקדה וקשה דנגמרא משמע דהיא מיעוטא הוא ולא ריבויא אלא תנא אואת תורת העולה סמין:

אומר אינו צריך הרי הוא אומר ואת פר החטאת ואת שעיר החטאת שאין תלמוד לומר לכפר מה תלמוד לומר לכפר בלימד על כל המתכפרים שהשורפן מטמא בגדים ורבי יהודה לכפר לא משמע ליה מאי טעמא לאו משום דמיבעיא ליה לגזירה שוה:

הדרן עלך כל הזבחים שנתערבו

המוזבח מקדש [את] הראוי לו רבי יהושע אומר יכל הראוי לאישים אם עלה לא ירד שנאמר ה היא העולה על מוקדה מה עולה שהיא

ראויה לאישים אם עלתה לא תרד אף כל שהוא ראוי לאישים אם עלה לא ירד '' רבן גמליאל אומר כל הראוי למוזבח אם עלה לא ירד שנאמר היא העולה על מוקדה על המזבח מה עולה שהיא ראויה למוזבח אם עלתה לא תרד אף כל דבר שהוא ראוי למוזבח אם עלתה לא תרד '' אין בין דברי רבן גמליאל לדברי רבי יהושע אלא הדם והנכסים שרבן גמליאל אומר לא ירדו ורבי יהושע אומר ירדו רבי שמעון אומר הזבח כשר ונסכים '' פסולין הנכסים '' כשירים והזבח פסול אפי' '' זה וזה פסולין הזבח לא ירד והנכסים ירדו:

הוא אומר ואת פר החטאת ואת שעיר החטאת וגו': **מאי טעמא**. לא נפקא ליה לכפר לג"ש דרבי שמעון ללמד על דמים החילונים שכתב דמס לפניס שאין פסול אלא כ"כ כיפר כרבי שמעון ולאו משום דתלי טעמא דשריפה צהובא את דמן [ג] הילכך אינטיריך חטאת חטאת לרבות שאר הפנימיות:

הדרן עלך כל הזבחים

המוזבח מקדש. אפילו דבר פסול שעלה למזבח קדשו המזבח ליעשות לחמו ואין מורידין אותו: **אם הראוי לו**. משהוצרך לחלקו. ובגמרא [ע"ב] מפרש למעוטי קמציס שלא קדשו בכלי לאחר קמינה שלא הוצרכו לחלק גזזה דאע"ג דקידשה המנחה כולה בכלי אין זה חלק גזזה צריך שאין המנחה קריצה כולה ובקמינה צלה מתן כלי אין זה מצורר למזבח: **רבי יהושע אומר כו'**. הני תנאי פליגי בפירושא דאת הראוי לו דסתמא דמתניתין רבי '' סתם מתניתין את הראוי לו למעוטי שאין ראוי לו והדר מפרש ומאי ניהו ראוי לו לרבי יהושע ראוי לאישים שנפסל ולא דס פסול ונסכים פסולין שאיין לאישים ולר"ג כל הראוי למזבח שנפסל אפילו דס ונסכים ואין לך למעט אלא מה שלא נצרך לחלק מוצח מעולס ומאי נינהו קמציס שלא קידשו מעולס '' בכלי: **לאישים**. לאש: **היא העולה על מוקדה**. דבר שהוא למוקד ועולה '' היא כהוייתן יהא ולא ירד. היא משמע כהוייתו תהא משעלמה על מוקדה: **אף כל שראוי לאישים**. לאפקוק דס ונסכים (פסוליס) דמפרש כסיפא אין צין דברי ר"ג לדברי רבי יהושע אלא הדס והנכסים: רבי שמעון סבירא ליה צנסכים של זבח כרבי יהושע (וצדס) וצנסכים הצאין בפני עצמן כרבן גמליאל ולאו ממוקדה יליף אלא טעמא אחרינא אית ליה דמפרש בגמרא [פד:]. **אם הוצח כשר והנכסים פסולין**. כגון שיאלו או נטמאו: **או הוצח נפסל והנכסים כשרין**. הואיל והס צאים בגללו נפסלו עמו וצטלה תורת הקרבה מהן: **הוצח לא ירד**. דמוצח קדשו: והנכסים

עין משפט ונר מצוה

פ א מ"י פרק ג מהל' פסח"מ הלכה יד:

פ א ב מ"י פרק ה מהל' פרה הלכה ד:

א ג מ"י פרק ג מהל' פסח"מ הלכה ג:

ב ד מ"י שם הלכה יד:

תורה אור השלם

- וְכֹל חֲטָאת אֲשֶׁר יִזְבֹּא מִדָּמָהּ אֶל אֹהֶל מוֹעֵד לִכְפֹּר בִּקְדָשׁ לֹא תֵאָכֵל בְּאֵשׁ יִקְרָא ו, כג
- וְכֹל אֹדֶם לֹא יִהְיֶה בְּאֹהֶל מוֹעֵד בְּבֹאֹו לִכְפֹּר בִּקְדָשׁ עַד יֵאָחֲזוּ וּבִכְפֹּר בַּעֲדוֹ וְכַעֲדֵי בִיתוֹ וְכַעֲדֵי כָּל קֹדֶל יִשְׂרָאֵל:
- וְאֵת פֶּר הַחֲטָאת וְאֵת שְׁעִיר הַחֲטָאת אֲשֶׁר הֻזְבַּח אֵת זָקָם לִכְפֹּר בִּקְדָשׁ יִצְיֵא אֶל הַחוּץ לְמִזְבֵּחַ וְשָׂרְפוּ בְּאֵשׁ אֵת עֲרֹתָם וְאֵת בְּשָׂרָם וְאֵת פְּרֻשָׁם:
- וְהִשְׁרַף אֹתָם יָבֵשׁ בְּגָזוֹ וְחָרָץ אֶת בִּשְׂרֹו בְּקִיּוֹ וְאֲחֵרֵי כֹן יָבֹא אֶל הַמִּזְבֵּחַ:
- צוֹ אֵת אֲחֵרָן וְאֵת בָּנָיו וְאֵת תּוֹרֹת הַקֹּהֵל הַזֹּאת הַקֹּהֵל עַל מוֹקְדָהּ עַל הַמִּזְבֵּחַ כָּל הַקֹּהֵל עַד הַבֶּקֶר וְאֵת הַמִּזְבֵּחַ תּוֹקֵד בו: ויקרא ו, ב

מוסף רש"י

בשכיפר. פגמין ממנו על גבי המזבח הפנימי הוא דקפסול רבי יהודה ולא נפסל כהנכה (לעיל ד:.) מתני'. המזבח מקדש. לאמר ואת תורת הקלה הוא הקלה על מוקדה על המזבח כל הקלה עד הבקר ואש המזבח תוקד בו: ויקרא ו, ב בשכיפר. פגמין ממנו על גבי המזבח הפנימי הוא דקפסול רבי יהודה ולא נפסל כהנכה (לעיל ד:.) מתני'. המזבח מקדש. לאמר ואת תורת הקלה הוא הקלה על מוקדה על המזבח כל הקלה עד הבקר ואש המזבח תוקד בו: ויקרא ו, ב שגילה כבר למצוא, ובגמ' מפרש למעוטי קמציס שלא קדשו בכלי, אבל פיגול ונשפך דמו ונשחט במחשבת פסול, אם עלו לא ירדו, והתם מפרש טעמא שהי פסולין כקדש, כלומר שנפסלו בעוהי: כל הראוי לאישים. להקטרה על האש: העולה על מוקדה. ממוקדה דייק דהיינו אשים, דאמר קרא כל הוליה תהא שם, דכיון דעלה לא תרד, ומשום כשירה לא אלתריך, כל הראוי לאישים גרסין, ולא גרסין כל העולה לאשים, וטעמא דרבן גמליאל מעל המזבח (סנהדרין ד:.)

שיטה מקובצת

בשכיפר או בשלל ביפר. עיי לעיל דף לו א': תור"ל היא הקוילה בו' דהייא פיקושא הוא ולא ריבויא. וגם כהמה מקומות היו היא מיעוט. לכן נראה דלואת מורת העולה סמין תורה אמת לכל העולין, והא דמיימי היא משום דריוה לזויות אלטריך, כל הראוי לאשים גרסין, אבל אם עלתה לא תרד נפקא ליה מואת תורת העולה. ומדע דהא ר"ג מוסיף עליו על המוצח לזויות דר"ל ראוי למזבח, משמע דכל חד מנייהו לא נחית אלא לזויות דכיוו' לר"י ראוי לאשים ולר"ג ראוי למזבח. אבל אם עלה לא תרד סמכין אואת תורת מדסי (סנהדרין:)